

The background of the entire page is an abstract painting. It features a dark, textured surface with various shades of brown, black, and grey. There are some lighter, more vibrant areas, including a small patch of green and yellow in the center, and a larger area of orange and red towards the bottom right. The overall effect is one of depth and complexity, with visible brushstrokes and a sense of movement.

GYÖNYÖRKÖDŐ LÉLEKKEL FESTENI

TORNYAI JÁNOS
GYŰJTEMÉNYES KIÁLLÍTÁSA

PAINTING WITH A SOUL FULL OF BEAUTY

The Oeuvre Exhibition of János Tornyai

GYÖNYÖRKÖDŐ LÉLEKKEL FESTENI

TORNYAI JÁNOS
GYŰJTEMÉNYES KIÁLLÍTÁSA

2019

NAGY IMRE

GYÖNYÖRKÖDŐ LÉLEKKEL FESTENI

TORNYAI JÁNOS
GYŰJTEMÉNYES KIÁLLÍTÁSA

PAINTING WITH A SOUL FULL OF BEAUTY
The Oeuvre Exhibition of János Tornyai

2019. 04. 28. – 09. 15.

TORNYAI JÁNOS MÚZEUM
HÓDMEZŐVÁSÁRHELY

ELŐSZÓ

SZERKESZTŐ | EDITOR:

Dr. Nagy Imre művészettörténész, a kiállítás kurátora
Imre Nagy, PhD., art historian, the curator of the exhibition

A KISÉRŐTANULMÁNY SZERZŐJE | AUTHOR OF THE ESSAY:

Dr. Nagy Imre művészettörténész
Imre Nagy, PhD., art historian

A SZERKESZTŐ MUNKATÁRSA | CO-WORKER OF THE EDITOR:

Elek András | András Elek

ANGOL FORDÍTÁS | ENGLISH TRANSLATION:

Nagy Máté | Máté Nagy

GRAFIKAI TERVEZÉS | GRAPHIC DESIGNER:

Szender Ákos | Ákos Szender

REPRODUKCIÓK FORRÁSA | PHOTOGRAPHIC CREDITS:

© Tornyai János Múzeum Képzőművészeti és Helytörténeti Gyűjtemény
Fotó: Dömötör Mihály | Photos by Mihály Dömötör
© Szépművészeti Múzeum
© Antal–Lusztig-gyűjtemény, Debrecen (A Déri Múzeum jóvoltából)
© Türr István Múzeum, Baja
Fotó: Níveľ Béla | Photos by Béla Níveľ

A *Gyönyörködő lélekkel festeni* című, Tornyai János festőművész életművéből rendezett gyűjteményes kiállítás 2019. április 28. és szeptember 15. között került bemutatásra a Tornyai János Múzeumban.

The exhibition titled *Painting with a Soul Full of Beauty*, arranged from the oeuvre of the painter, János Tornyai was on show between April 28, and September 15, 2019 in the Tornyai János Museum.

© Tornyai János Múzeum és Közművelődési Központ, 2019

ISBN 978-963-7379-61-1

FELELŐS KIADÓ | RESPONSIBLE EDITOR:

Dr. Miklós Péter múzeumigazgató | Péter Miklós, PhD., Director
Tornyai János Múzeum és Közművelődési Központ
Hódmezővásárhely 2019

NYOMDAI KIVITELEZÉS | PRINTING:

s-Paw Bt.
6794 Üllés, Bem József u. 7.
Felelős vezető: Szabó Erik

Készült 300 példányban. | Printed in 300 copies.

A borítón Tornyai János *Műteremrészlet* (1905 körül, TJM) [254]* című festménye látható.
On the cover: *Detail of a Studio* (circa 1905, TJM) [254] by János Tornyai.

A címlappal szemben: Az idős Tornyai (1930 körül)
Frontispiece: The old Tornyai (c. 1930)
TJM HGy 85.48.1.

A hódmezővásárhelyi Tornyai János Múzeum az idei esztendőben nagyszabású eseménysorozattal emlékezik meg névadója születésének százötvenedik évfordulójáról. Ennek jegyében több kiadványt is megjelentet intézményünk, amelyek sorában kiemelt helyet foglal el ez a kiállítási katalógus, amelyet most kezében tart a Tisztelt Olvasó.

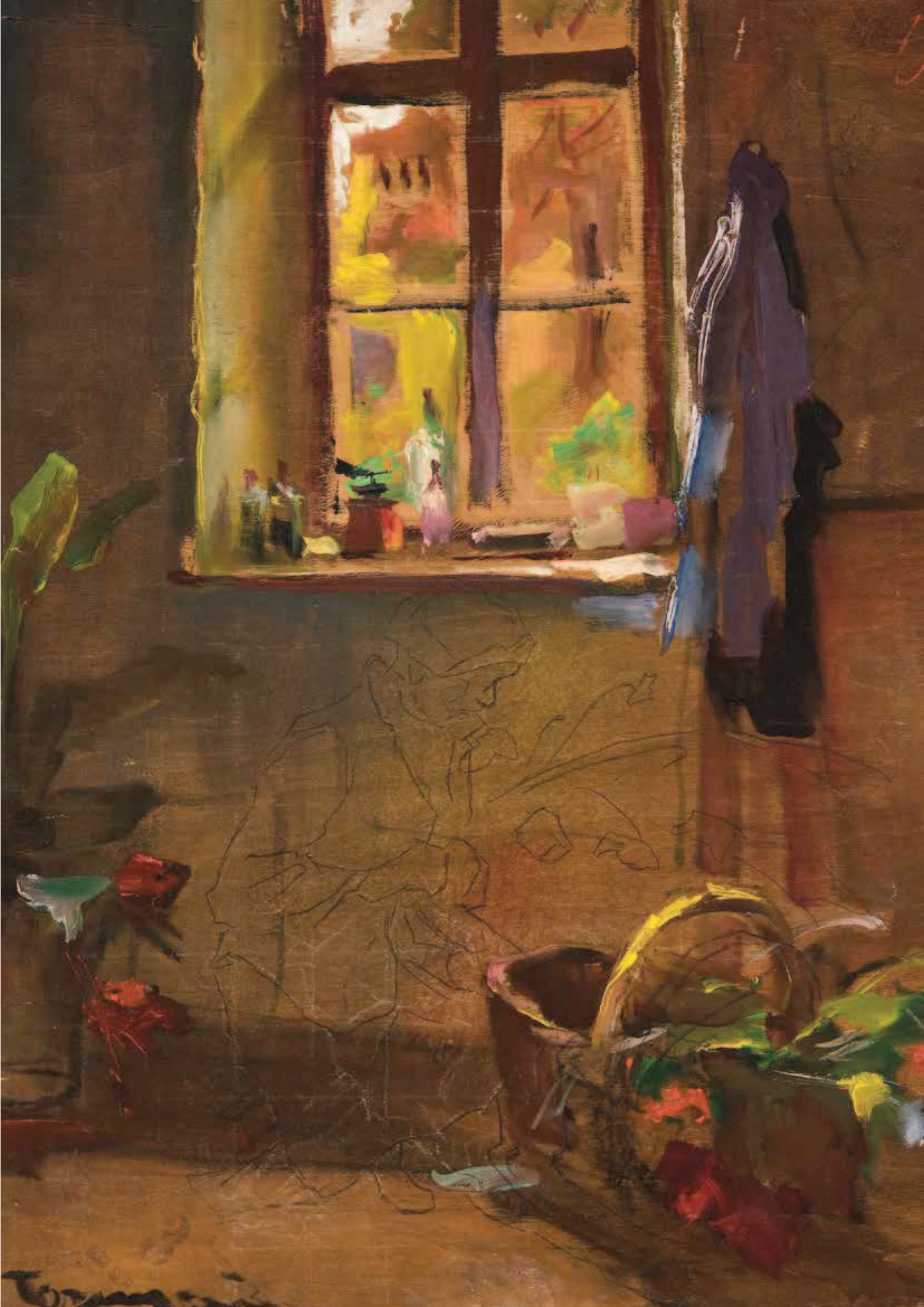
Kiadványunk nem pusztán a múzeumunkban 2019 áprilisa és szeptembere között látogatható – a mester több mint kétszázhetven alkotását bemutató – *Gyönyörködő lélekkel festeni* című tárlat anyagából készült válogatás, hanem egyúttal olyan összeállítás is, amely a hagyományosan az ábrázoló realizmus és a szociális feszültségek vizuális megjelenítőjeként számon tartott Tornyai János festészetének modernizmusát – néhol impresszionisztikus, néhol expresszionisztikus tájképei, csendéletei és egyedi hangulatú enteriőrijei közlésével – is bemutatja.

Köszönet illeti a kiállítás kurátorát, kiadványunk szerkesztőjét és bevezető tanulmányának szerzőjét, Dr. Nagy Imre művészettörténészt, múzeumunk egykori igazgatóját, aki amellett, hogy a tárlat és a katalógus létrejöttén munkálkodott, az intézményünk által menedzselt Tornyai János-emlékév szakmai vezetőjeként is segítette munkánkat.

Kívánom mindenkinek, aki ezt a katalógust átlapozza vagy átolvassa, hogy hasznos és lélekemelő időtöltésként élje meg azokat a pillanatokat, amelyekben ezeken az oldalakon keresztül részese lehet annak a varázslatos világnak, amelyet Tornyai János művészete jelent.

Dr. Miklós Péter
címzetes főiskolai tanár
múzeumigazgató

* A szögletes zárójelben látható szám a mű képjegyzékben szereplő sorszámát jelzi.

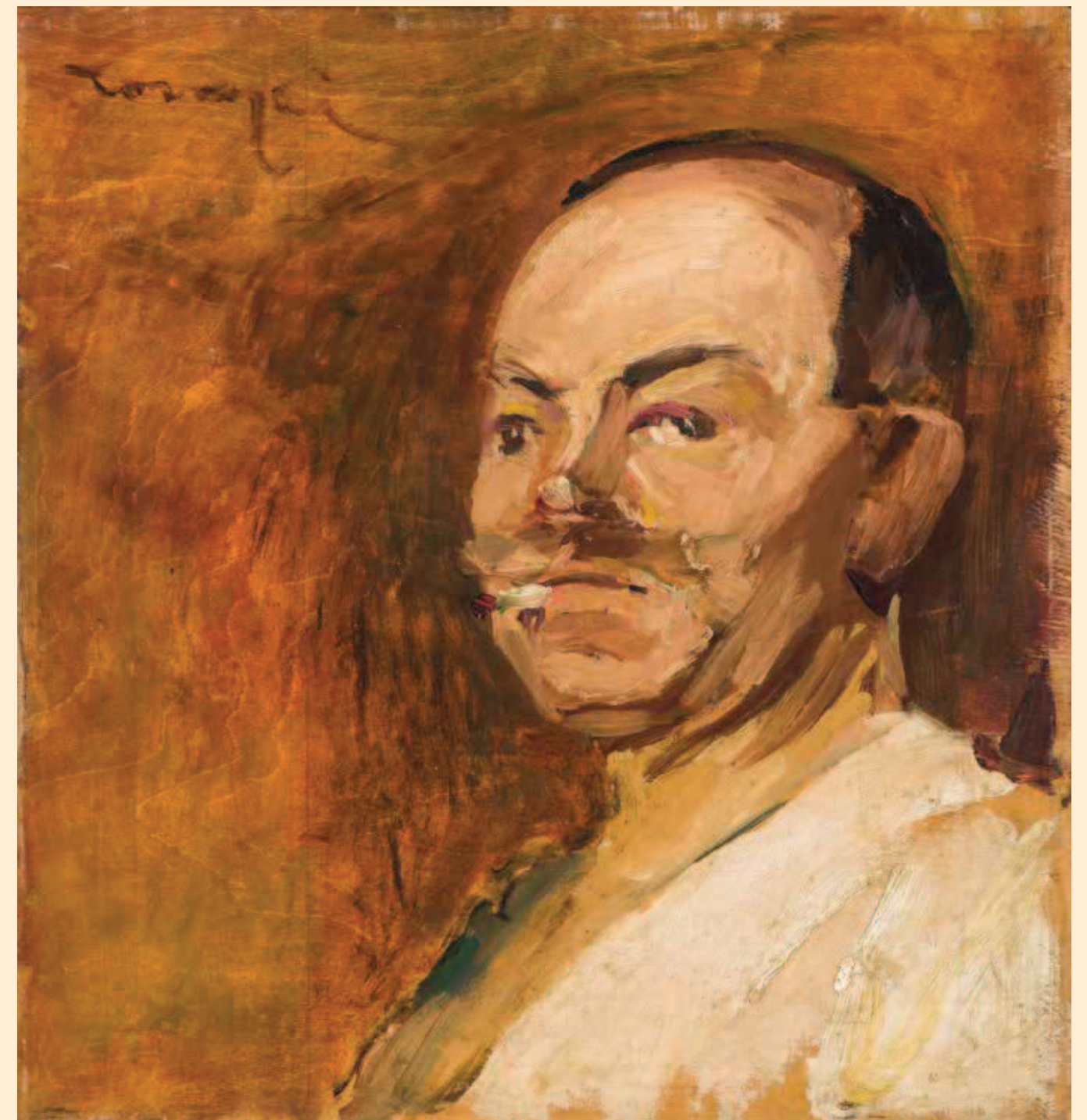

„Konvencióktól-szabálytól, rajztudástól és aprólékosságtól felszabadultan...”

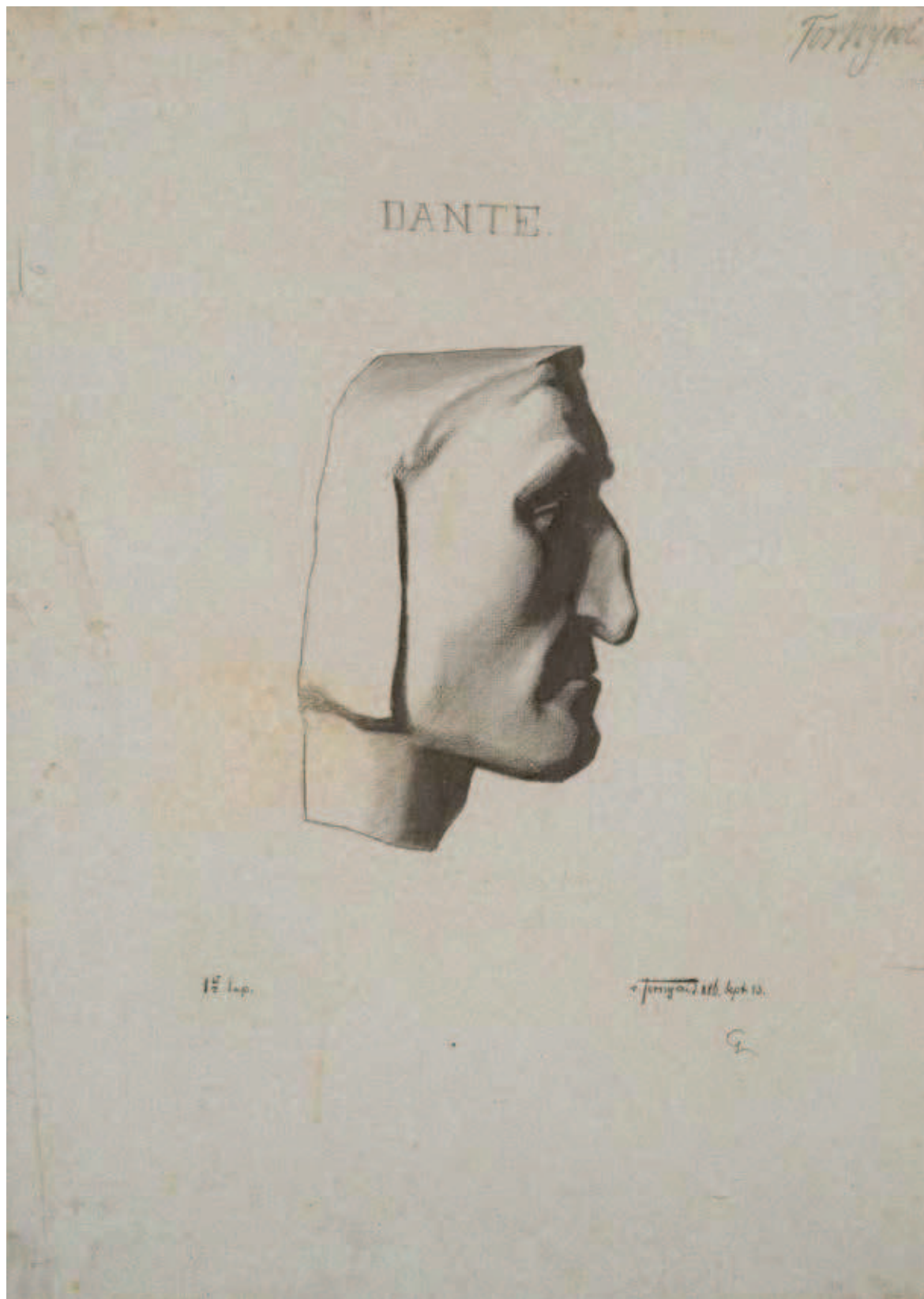
„Free from conventions, rules, drawing skills and attention to detail...”

Hódmezővásárhely városának legismertebb szülötte kétségtelenül Tornyai János festőművész, hiszen viseli nevét intézmény, utca, pályázati anyag és kulturális városnegyed. Tornyai ebben az alföldi városban született éppen 150 évvel ezelőtt, 1869. január 18.-án. Tornyai azonban nem csak születése révén kötődik a városhoz, hanem életének és tevékenységének számos eredménye is ide láncolja. Emellett életének folyása, bár első látásra egyenletes és célirányos életútnak tűnik, valójában mégis számos olyan fordulatban gazdag, amely pályáját, emberi vívódásait az ógörög sorstragédiák magasságába emeli. Életének és munkásságának utólagos elemzését az is bonyolítja, hogy egész tevékenységének az értékelését nem zárhatjuk le 1936-os halálával, hanem azon jóval túlmutatva, az 1984-es esztendővel kerülhet – kerülhetett csak munkássága a maga teljességében a nyilvánosság, illetve a szűkebb szakma elé. Hozzá kell persze azt is tennünk, hogy Bodnár Éva 1986-ban megjelent *Az újra felfedezett Tornyai* című monográfiája nem igazán törekedett arra, hogy a festő munkásságát (saját 1956-os, első monográfiájához képest) ártértékelje, hiszen konklúziója az 1984-es festményelet előkerülése után nagyjából úgy foglalható össze, hogy az életműről kialakított képünket megváltoztatni nem változtatta meg, csupán gazdagította az.

The most famous native of Hódmezővásárhely is – without doubt – the painter János Tornyai, as not only an institution and a street but a project proposal and a cultural quarter were also named after him. This year marks the 150th anniversary of Tornyai being born in this Hungarian Great Plains town on the 18th of January, 1869. However, Tornyai was not only born here, but a number of incidents in his lifetime and career achievements also establish a strong connection to this town. At first glance, his life path may seem like an even flow towards a well defined goal, yet, in reality, it is richly enmeshed with twists and turns thereby raising his career and human struggle to the level of ancient Greek tragedies. The retrospective examination of his life and artistic career is made more complex by the fact that the evaluation of his activities cannot be limited to the time of his death in 1936. The entirety of his oeuvre had only been available for the public and for the art critics much later, only in 1984. Of course we also need to add that Éva Bodnár's 1986 monograph titled *The Rediscovered Tornyai* did not exactly aim at re-evaluating the oeuvre of the painter (in comparison with her first monograph from 1956), as her conclusion – after the discovery of previously unknown paintings in 1984 – states that it had not changed our perception of the oeuvre, only complemented it.

TORNYAI ALKOTÁSOK
SELECTED ARTWORKS

[22] *Iskolai tanulmány: Dante* | *School Study: Dante* | 1886
Tornyai János Múzeum

<< [79] *Önarckép* | *Self-portrait* | 1920-as évek | 1920s
Szépművészeti Múzeum – Magyar Nemzeti Galéria | Museum of Fine Arts –
Hungarian National Gallery, Budapest

[19] *Bölcsőnél* | *At the Cradle* | 1886
Tornyai János Múzeum

[20] *Mik a hírek?* | *What is the News?* | 1886
Tornyai János Múzeum

254. *Műteremrészlet* | *Detail of a Studio*. 1905 körül | circa 1905. 72 × 58 cm. olaj, falemez | oil, wooden board. Jelzés nélkül | Not signed. TJM ltsz.: 55.216

255. *Tengerpart, alkony, kis hotelszoba (tanulmány)* | *Beach, Twilight, Small Hotelroom (Study)*. 1920-as évek eleje | early 1920s. 41 × 57 cm. olaj, zsákvászon | oil, sack cloth. Jelezve balra lent | Signed bottom left: Tornyai. A-L

256. *Tengerpart, alkony, kis hotelszoba* | *Beach, Twilight, Small Hotelroom*. 1920-as évek eleje | early 1920s. 56,5 × 66 cm. olaj, falemez | oil, wooden board. Jelezve jobbra lent | Signed bottom right: Tornyai. TJM ltsz.: 55.317

257. *Szobarészlet (Heverő szekrénnel)* | *Detail of an Interiour (Ottoman with a Cabinet)*. 1920-as évek eleje | early 1920s. 36 × 32 cm. olaj, papírlemez falemezre kasírozva | oil, paperboard mounted on wooden board. Jelezve balra lent | Signed bottom left: Tornyai. TJM ltsz.: 55.10

258. *Tengerpart, alkony, kis hotelszoba* | *Beach, Twilight, Small Hotelroom*. 1920-as évek eleje | early 1920s. 32 × 36 cm. olaj, falemez | oil, wooden board. Jelezve balra lent | Signed bottom left: Tornyai. TJM ltsz.: 55.219

259. *Virágcsendélet* | *Still-life of Flowers*. 1920-as évek eleje | early 1920s. 33,5 × 29,5 cm. olaj, falemez | oil, wooden board. Jelezve balra lent | Signed bottom left: Tornyai. TJM ltsz.: 55.324

260. *Szobarészlet szekrénnel* | *Interiour with Cabinet*. 1920-as évek eleje | early 1920s. 65 × 50 cm. olaj, falemez | oil, wooden board. Jelezve jobbra lent | Signed bottom right: Tornyai. TJM ltsz.: 55.413

261. *Szobarészlet szekrénnel* | *Interiour with Cabinet*. 1920-as évek eleje | early 1920s. 60 × 43 cm. olaj, falemez | oil, wooden board. Jelezve jobbra lent | Signed bottom right: Tornyai. TJM ltsz.: 55.217

262. *Száradó ruhák* | *Drying Clothes*. 1928 körül | circa 1928. 51,5 × 63,5 cm. olaj, falemez | oil, wooden board. Jelezve jobbra lent | Signed bottom right: Tornyai. TJM ltsz.: 55.204

263. *Ablak* | *Window*. 1928. 21,5 × 27 cm. olaj, falemez | oil, wooden board. Jelezve jobbra fent | Signed upper right: Tornyai. TJM ltsz.: 55.89

264. *Szobarészlet* | *Detail of an Interiour*. 1928. 39 × 51 cm. olaj, vászon falemezre kasírozva | oil, canvas mounted on wooden board. Jelezve jobbra lent | Signed bottom right: Tornyai. TJM ltsz.: 55.27

265. *Nyitott műteremajtó* | *Open Studio Door*. 1928. 21,5 × 27,5 cm. olaj, falemez | oil, wooden board. Jelezve balra lent | Signed bottom left: Tornyai. TJM L-331

266. *Nyitott ajtó székkal* | *Open Door with a Chair*. 1928. 21,5 × 27,5 cm. olaj, falemez | oil, wooden board. Jelezve balra lent | Signed bottom left: Tornyai. TJM L-119

267. *Nyitott ajtó* | *Open Door*. 1928. 21,5 × 27 cm. olaj, falemez | oil, wooden board. Jelezve jobbra és balra lent | Signed bottom right and left: Tornyai. TJM ltsz.: 2007.19

268. *Alkonyat* | *Twilight*. 1928. 44,5 × 56,5 cm. olaj, vászon papírlemezre kasírozva | oil, canvas mounted on paperboard. Jelezve balra lent | Signed bottom left: Tornyai. TJM ltsz.: 55.31

RÖVIDÍTÉSEK | ABBREVIATIONS

A-L	Antal–Lusztig-gyűjtemény, Debrecen Antal–Lusztig Collection, Debrecen
ltsz.	leltári szám Inventory number
L-	Tornyai-festménylelet + azonosítószám Tornyai find & identification number
MFM	Móra Ferenc Múzeum, Szeged Móra Ferenc Museum, Szeged
MNG	Szépművészeti Múzeum – Magyar Nemzeti Galéria, Budapest Museum of Fine Arts – Hungarian National Gallery, Budapest
TJM	Tornyai János Múzeum Képzőművészeti Gyűjtemény, Hódmezővásárhely Tornyai János Museum Fine-arts Collection, Hódmezővásárhely
TJM HGy	Tornyai János Múzeum Helytörténeti Gyűjtemény, Hódmezővásárhely Tornyai János Museum Historical Collection, Hódmezővásárhely
TIM	Türr István Múzeum, Baja Türr István Museum, Baja

TARTALOMJEGYZÉK
CONTENTS

Előszó Foreword	5
„Konvencióktól-szabálytól, rajztudástól és aprólékosságtól felszabadultan...” „Free from conventions, rules, drawing skills and attention to detail...”	7
Ajánlott irodalom Selected readings	31
Tornyai alkotások Selected artworks	33
Képjegyzék List of the Exhibited Artworks	67

„Én gyönyörködő lélekkel csináltam őket, s úgy hiszem, hogy akadnak, akiknek szintén néminemű öröm lesz őket végignézni. Laikus és piktorok közt egyaránt. Boldog volnék, ha meglátszanék rajtuk, hogy nem unatkozva, s nem garasért fabrikáltam össze őket, hanem lelki gyönyörűségből... abban a hiszemben, hogy ezek is segítettek nekem mélyíteni a művészetemet.”

Tornyai János naplója, 1929. november 23.

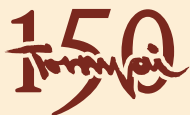
„I created these paintings with a soul full of beauty, and I believe that there will be others who shall have some enjoyment while looking at them, let them be lay people or professional painters... I would be really happy if it would be visible on my works that I created them with true enjoyment and not out of boredom, neither for the pennies but in a real spiritual state of mind... believing that these paintings shall help me deepening the values of my art.”

Diary of János Tornyai, November 23, 1929

2019. 04. 28. – 09. 15.

TORNYAI JÁNOS MÚZEUM, HÓDMEZŐVÁSÁRHELY

TORNYAI JÁNOS

E M L É K É V

1869 – 2019

